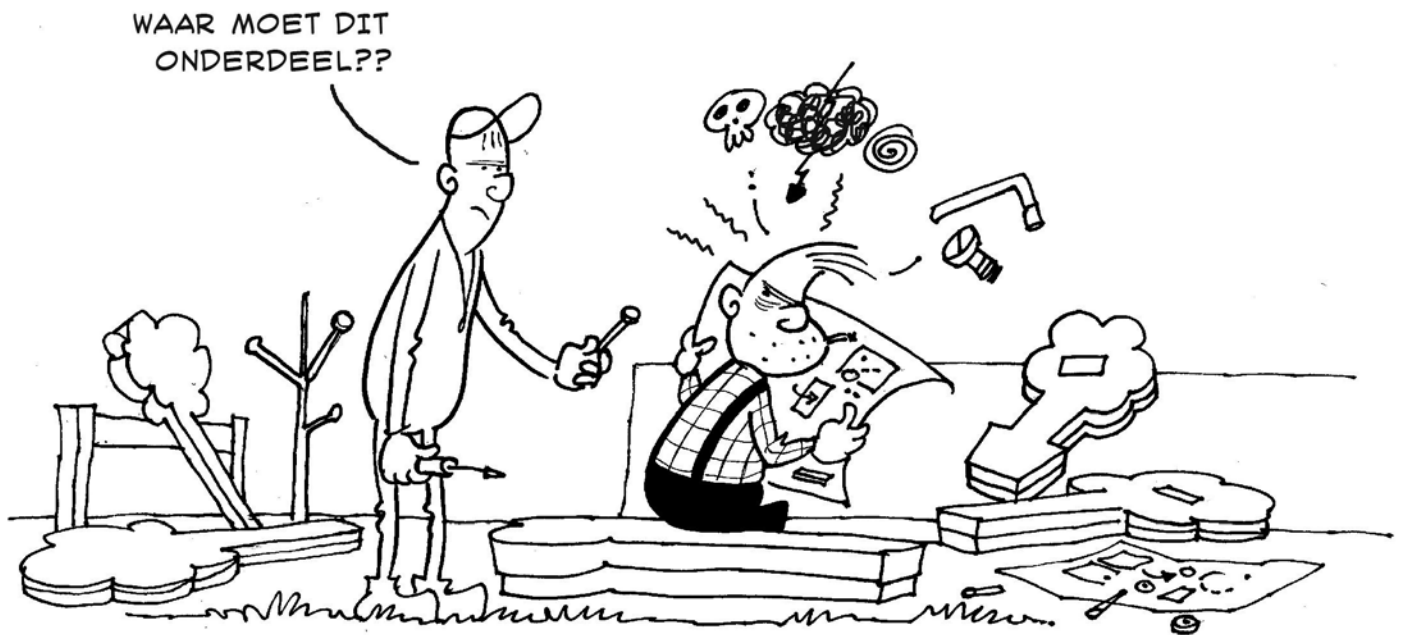

Bart en Boris

DE IKEA METHODE

Openbaar groen is net zo veranderlijk als de IKEA-catalogus

Van dakplataan naar stadsbanaan

Het is zinloos om voor de eeuwigheid te plannen. Trends in openbaar groen volgen de economische conjunctuur en die is beweeglijk. Waren tot voor kort extravagante tuinen met veel vreemde materialen en exotische planten van over de hele wereld nog hip, nu, in tijden van relatieve schaarste, wordt dat plots de eetbare tuin. We gaan terug naar puur, functioneel, liefst eetbaar, en met gebruik van lokale materialen. Van het ene uiterste in het andere.

Auteur: Victor Dijkshoorn

Bij IKEA hebben ze het allang door. Inrichting, of het nou van huis of tuin is, is een afspiegeling van de leefwijze van mensen en daarmee ook van hun welstand. Je ziet dat heel mooi in de meest recente televisiespotjes van de meubelgrossier. In reactie op de laagconjunctuur en toenemende werkloosheid spoort IKEA zijn klanten aan om hun omgeving in te richten op kleinschalig ondernemerschap. Een dame richt haar woonstee zo in dat ze vanuit huis een kleinschalige catering kan bestieren, tot er weer een baan voor haar is.

Tijdelijkheid

Dat besef van tijdelijkheid zie ik nog nauwelijks terug in de wijze waarop we onze openbare ruimte inrichten. Vaak wordt een bomenlaan bijvoorbeeld nog aangelegd met een horizon van veertig of zestig jaar. Dat in vier tot zes decennia de bodem waarschijnlijk een paar maal open moet om rioleringen of bekabeling te vervangen

of dat de weg in die tijd verbreed of omgelegd moet, daar houdt niemand rekening mee. Toch is onze openbare ruimte net zo veranderlijk als onze woonkamers. En het is opmerkelijk hoe de factor economische conjunctuur daarin onze smaak bepaalt. In de jaren vijftig waren meubels vooral degelijk en functioneel. Wie het goed had, kocht eiken meubels voor het leven, het liefst in de natuurlijke houtkleuren. Wie het beter had, kocht al iets frivoler meubilair, strakker vormgegeven en uitgevoerd in felle kleuren, maar nog steeds duurzaam genoeg om aan de volgende generatie over te dragen. Nu kopen we alleen nog maar trendy confectiemeubels met een levensduur van enkele jaren.

Functioneel

In de openbare ruimte is het niet veel anders. Vroeger was een boom functioneel. Het was een schaduwplek op een plein waar mensen konden

samenkomen. De notenboom bij de mestvaalt stond daar om vliegen weg te houden en voor de boerderij stonden bomen en planten om de wind te weren of om een paard aan vast te binden. De openbare ruimte was functioneel ingericht. Het was nuttig en dus goed. Alles bleef zoals het was, soms generaties lang. Hoe anders is het nu. We zien ontwikkelingen in de inrichting van de openbare ruimte in sneltreinvaart voorbijkomen. Toen de beurzen nog hoog stonden en een huis 'onder water' nog gewoon een huis met lekkages was, maakten we onze omgeving vooral mooi. Alles draaide om esthetiek.

Visvijvers

In voormalige Oostbloklanden zien we dat nog steeds. Daar heerst nog steeds meer optimisme over de economische vooruitzichten. Mensen krijgen het beter. In Polen zie ik de moestuintjes

nog kijken voor sierlijke visvijvertjes, in strakke vormen gesnoeide heesters en parasolbomen van dakplataan. Onlangs was ik betrokken bij het inrichten van de tuin van een Roemeens consulaat. Daar was geen enkele ruimte voor een verdeelde moestuin. Strakke vormen bepalen daar het beeld, evenals dure, exotische materialen, vijvers, royale zitbanken en marmer. Maar die trend is hier alweer achterhaald. Nu is de eetbare tuin hip. En niet alleen particulieren voegen zich in die trend. We zien die trend ook terugkomen in het openbaar groen. Zo heb je eetbare plantsoenen, tamme kastanjes, bramen langs wandelpaden, een stadsboomgaard en noem het maar op.

Het is zinloos om voor de eeuwigheid te plannen

Milieu

En wie nu denkt dat beleidsmakers en uitvoerders zich in tijden van laagconjunctuur vooral door een krappere beurs laten leiden, heeft het mis. Niets is zo veranderlijk en onvoorspelbaar als de trends in de inrichting van de openbare ruimte. Ik zie daarin eigenlijk maar twee constanten: de tijdgeest en de daaruit volgende smaak, en, niet onbelangrijk, de verkoper met het beste verhaal. Die laatste opereert als een politicus. Hij kiest zijn argumenten zoals het hem uitkomt. De ene keer zijn prijs en onderhoudskosten leidend. Nu lijkt dat vooral milieu te zijn.

Niets is zo veranderlijk en onvoorspelbaar als de trends in de inrichting van de openbare ruimte

De tijdgeest dicteert momenteel een functionele inrichting met natuurlijke materialen. Diezelfde materialen werden een decennium terug nog uitgebannen. Ze waren te duur in onderhoud en houten bankjes en speeltoestellen werden maar door verveelde, opstandige pubers in de fik gezet, zo was het devies. En zo brak een tijdperk aan van no-nonsense materiaalgebruik; roestvrijstalen en aluminium materialen bepaalden het beeld. Strak, functioneel en, zo beweerden handige verkopers, reuze duurzaam en dus goedkoop.

Kostbaar

Dat laatste is maar ten dele waar, natuurlijk. Als we kijken naar de levenscyclus van die materialen, moeten we misschien concluderen dat ze zelfs erg kostbaar zijn geweest. Ze hadden tientallen jaren langer gebruikt moeten worden om, vanuit kosten oogpunt, de aanschaf ervan te kunnen rechtvaardigen.

Wat we hieruit kunnen leren is dat trends in de inrichting van de openbare ruimte weliswaar conjunctuurgevoelig zijn, maar nauwelijks of niet uit spaarzaamheid voortkomen. Zelfs in tijden van laagconjunctuur worden in openbaar groen nog veel te veel investeringen gedaan met een te lange afschrijvingsduur. Dat verbaast me nog steeds. Wie terugblijkt in de geschiedenis, ziet namelijk dat slechts weinig inrichtingselementen echt lang in gebruik zijn.

In die zin is het, vanuit goed rentmeesterschap, goed dat de natuurlijke, minder duurzame materialen weer terugkeren in het straatbeeld. Over tien jaar worden ze, net als uw IKEA-bankstel thuis, toch weer vervangen door iets anders, net wat de nieuwste trend van dat moment dicteert.

Stuur of twitter dit artikel door!

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-4863

Staan we stil of zijn we in beweging?

Wie Victor Dijkshoorn, commercieel manager bij Loohorst Landscaping in Ermelo, wat beter kent, weet dat hij aan een lichte vorm van ADHD leidt. Aan ideeën geen gebrek dus, maar breng in die stortvloed van woorden en ideeën maar eens structuur. Toch is dat precies wat er gebeurd is. Onder het motto 'staan we stil of zijn we in beweging?' zal Victor Dijkshoorn in vijf artikelen proberen een aantal trends in de groene wereld aan te wijzen en te duiden. De bedoeling is discussie, waarbij niets en niemand gespaard wordt.